

ÇORUM

ÇORUM

www.corumkulturturizm.gov.tr
Tel:0 364 213 47 04 - 213 47 54
Fax:0 364 212 05 10

T.C. Çorum Valiliği
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünce Hazırlanmış
İl Özel İdare Müdürlüğünce Bastırılmıştır

ÇORUM

Çorum coğrafi olarak Orta Karadeniz Bölgesinin iç kesiminde yer almaktadır. Bölgede yer alan dağların oluşturduğu doğal geçitler, Orta Anadolu ile olan bağlantıyı kolaylaştırmıştır. Bu nedenle Çorum bölgesi, Eski Tunç Çağı'ndan, (MÖ. 3000) günümüze kadar Orta Anadolu ile kültürel bir bütünleşme içine girmiştir.

Orta Anadolu'nun 1071'de kazanılan Malazgirt savaşıyla Selçuklu hâkimiyetine girmesinin ardından Çorum ve çevresi, Danişment Ahmet Gazi tarafından 1075 yılında Türk hâkimiyetine alınır. Camileri, kaleleri, saat kuleleri, köprü ve sivil mimarlık örneklerinden evleri ile Çorum, Beylikler ve Osmanlı Döneminin izlerini günümüze kadar taşımıştır. Ayrıca Çorum, tarihi ve kültürel zenginlikleri yanında; yaylaları ve İncesu Kanyonu gibi doğal güzellikleri ile de görülmeye değer bir yerdir.

Çorum bölgesindeki en eski yerleşim Kalkolitik Çağ'a aittir. (MÖ 5500-3000) Eski Tunç Çağı'nda (MÖ.3000-2000) Anadolu'nun bugün için bilinen en eski adı "Hatti Ülkesi" idi. MÖ.2000'den itibaren Anadolu'ya gelen Hititler de yeni yurtlarından bahsederken "Hatti Ülkesi" ismini kullanmışlardır. Hatti dili konuşanlar Hititlerden önce, Hatti Ülkesinin yani Anadolu'nun sakinleriydi ve Anadolu'daki yüksek kültürün yaratıcısıydı. Bu dönem Çorum'da, kazılana 1935 yılında Atatürk'ün direktifleri ile başlanılan Alacahöyük ile temsil edilmektedir. Çorum'a 45, Ankara'ya ise 210 kilometre uzaklıktaki Alacahöyük'te Hattili prens ve prenses mezarlarına dinsel bir inanış sonucu bırakılan ve evreni temsil eden "Güneş Kursları" ile tansal semboller olan boğa ve geyik heykelticikleri, dönemine özgü eserler olarak Çorum'u Dünya 'ya tanıtmıştır. Hititler, 20. yüzyılda Anadolu'ya Karadeniz'in kuzeyinden Kafkaslar üzerinden gelerek, öncelikle Hatti ülkesinin Kızılırmak yayının kuzey kesimine, Çorum bölgesine yerleşmişlerdir. MÖ.1650'de, Hattuş'u anlamına gelen kral Hattuşili, bugün Çorum sınırları içindeki Boğazkale-Hattuş'a da ilk Hitit İmparatorluğunu kurarak Hititleri, Mısır ve Babil gibi Eski Doğu'nun süper güçlerinden biri durumuna getirmiştir.

Hattuşa, UNESCO'nun Türkiye'de Dünya Kültür Mirası Listesi'ne aldığı dokuz noktadan biridir. Burada kazılarla açığa çıkarılarak restore edilen kalıntılar, bir açık hava müzesi niteliğinde yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Çorum'a 83, Ankara'ya ise 209 kilometre uzaklıkta yer alan Hattuşa, Hitit İmparatorluk döneminde altı kilometre uzunluğunda bir surla çevrilmiştir. Bu sur üzerinde bulunan, anıtsal şehir kapılarının çoğu günümüze kadar oldukça sağlam durumda gelmiştir. Dış yüzünde aslan kabartmaları bulunan Aslanlı Kapı'yla, iç yüzünde silahlı tannın kabartma olarak işlendiği Kral Kapı, bunların en önemlileridir. Kentin güney ucunda ise 71 metre uzunluğunda ve 3 metre yüksekliğindeki Potern(=Tünel) yer alır. Hattuşa, Hitit İmparatorluğu'nun yalnızca idari başkenti değil, aynı zamanda ülkenin de dini merkezidir. Hitit metinlerinde "Hattuşa ülkesinin bin tansından" söz edilmektedir. Hattuşa'nın en büyük dini yapısı Büyük Tapınak, en etkileyici kutsal mekanı ise Yazılıkaya Açık Hava Tapınağı'dır. Tapınak'ta 90'dan fazla tann ve tannca kabartma olarak kaya üzerine işlenmiştir.

Hitit Devletinin idari merkezlerinden olan Şapinuva-Ortaköy, Çorum'a 55 km. uzaklıktadır. Hitit döneminde, hem siyasi hem de coğrafi konumu nedeniyle stratejik bir noktada yer alan şehir, aynı zamanda önemli bir askerî ve dini merkezdir.

Tarihi, kültürel değerleri ve doğal güzellikleri ile ayrıcalıklı olan Çorum, aynı zamanda leblebisiyle de bilinmektedir. Önemli bir üretim kolu olan Çorum Leblebisinin yanısıra, son yıllarda hızla gelişen ekonomisiyle birlikte çeşitlilik kazanan sanayisi, ileriye dönük hızlı atılımları içerisindedir.

Çorum lays in the inner part of the Middle Black Sea region. Natural passages which were formed by the mountains in the region, made easy to communicate with Central Anatolia. Thanks to several passages, from Early Bronze Age till to the present, Çorum region culturally integrated with Central Anatolian region. After the conquest of Anatolia by Seljuk Turks by Malazgirt war, Çorum and environment was conquered by Danişment Ahmet Gazi in A.D. 1075. Çorum, survived the traces of Ottoman and Pre-Ottoman Period with mosques, castles, clock-towers, bridges and civil architectural structures. Besides its historical and cultural richness, Çorum is also worth of visiting with its plateaus and canyons such as İncesu Canyon.

The earliest settlement in Çorum region is dated to the Chalcolithic Age (5500-3000). The oldest name of Anatolia, hitherto known is "Hatti Land". The Hittites who came into Anatolia after 2000 BC, also named their new country as the "Hatti Land".

The people who were speaking "Hattian language" were the inhabitants of Anatolia before the Hittites and the creators of a higher civilization in Anatolia. This period is represented by Alacahöyük, 45 km away from Çorum and 210 km from Ankara, in where the excavations started in 1935 by the orders of Atatürk. The ritual objects, which were left to the tombs of the Hattian prince's and princess' tombs such as the "sun-discs" which symbolize the universe and the bull and deer statuettes as the symbols of the gods introduced Çorum to the whole world.

Hittites, came into the Anatolia from northern Black Sea via Caucasus to the northern part of the Halys river and settled down in the Çorum region in the 20th Century B.C. In 1650 BC, the King Hattuşili, which named after Hattuş, the capital city of the Hittites within the Çorum province, founded the Hittite Empire and made it as one of the super powers of its age like Egypt and Babylon.

Hattusha is one of the nine sites in Turkey, included in the World Cultural Heritage List by UNESCO. Remains unearthed and restored during the archeological excavations are presented as an open-air museum and can be visited by tourists. Hattusha which is 83 km far away from Çorum and 209 km from Ankara is surrounded by a 6 km long city-wall during the Hittite Empire Period. The city gates at the city-wall survived to the present in good shape. The Lion-Gate with lion sculptures on its outer face and King Gate with a deity relief are the most important of them.

The Postern (tunnel) which measures 71 m in length and 3 m in height is located at the southern end of the city. Hattusha was not only the administrative capital of the Hittite Empire but also the religious center of the country. On the written documents, the Land of Hatti was mentioned as "the land of thousand gods". The largest religious building of Hattuşa is the Grand Temple, and the most impressive sacral site is Yazılıkaya open-air Sanctuary. At Yazılıkaya more than 90 deities were carved on rock. Şapinuva-Ortaköy which was one of the administrative cities of the state lays 55 km far from Çorum. Şapinuva with its both political and geographical location was an important religious and strategical center.

Distinguished with its historical, cultural and natural beauties, Çorum is also famous with roasted chickpeas. Beside the manufacturing of roasted chickpeas, with a fast growing industrial activities, Çorum is a developing and promising city.

